

Asia: VN/23793/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa ansiopäivärahan määrän alentamista koskevasta ehdotuksesta?

Insinööriliitto vastustaa ansiopäivärahan alentamista koskevaa ehdotusta.

insinöörin palkkamediaanipalkka on tällä hetkellä 4.480,00 euroa kuukaudessa, ja nyt tuolla palkalla saa 2.185,90 euroa ansiosidonnaista työttömyysturvaa kuukaudessa. Jos henkilöllä on kaksi (2) lasta, hän saa tässä tapauksessa hiukan enemmän eli 2.370,16 euroa kuukaudessa. Hallituksen esityksessä HE 73/2023 vp on esitetty, että myös lapsikorotuksesta luovutaan 1.4.2024 alkaen. Tämän osalta Insinööriliitto toteaa, että yhdessä muiden esitettyjen muutosten kanssa ansiopäivärahan alentaminen tulee vääjäämättä lisäämään lapsiperheköyhyyttä, mitä tulee Insinööriliiton mukaan pitää huomattava uhkana suomalaiselle yhteiskunnalle sekä sen kehitykselle.

Ehdotuksen mukaan työttömyysturva laskisi kahdeksan (8) viikon (eli 40 työttömyyspäivää) jälkeen 20 prosenttia. Edellä esitetyn esimerkin mukaan ansiopäiväraha laskisi ensimmäisessä vaiheessa 1.748,70 euroon ja toisessa vaiheessa, eli 34 viikon (170 työttömyyspäivää) jälkeen, vain 1.311,50 euroon kuukaudessa.

Tässä Insinööriliitto huomauttaa, että asiantuntijan tai erityisasiantuntijan – kuten insinöörin – työllistymis- ja työhakuprosessit kestävät useimmiten pidempään kuin kaksi (2) kuukautta, joten tässä mielessä tällainen ansiopäivärahan portaittainen alentaminen asettaa asiantuntijat perusteettomasti muita alemman koulutustason työpaikkoihin hakevia työttömiä työnhakijoita heikompaan asemaan; he voivat työllistyä uuteen työpaikkaan nopeastikin.

Samalla Insinööriliiton mukaan ei voida olettaa, että insinööri ottaisi tai joutuisi ottamaan vastaan jonkun muun työn samalla, kun hän hakee muuta, omaa koulutustaan vastaavaa työtä. Tällaista vaatimusta vastaan puhuu vahvasti myös se, että useimmissa tapauksissa tällaisen toisen työn

saaminen ei ole käytännössä edes mahdollista. Tilannetta haittaa lisäksi se, että nyt kun ansiopäivärahan suojaosa on poistumassa, tällaisen muun työn vastaanottaminen alentaa vielä lisää ansiopäivärahaa.

Se, mitä nyt tarvitaan, ovat korkean tuottavuuden työpaikat. Leikkaukset ansiopäivärahaan ja muihin vastaaviin tukiin eivät tule luomaan tällaisia työpaikkoja; korkeintaan syntyy matalapalkkaisia ja osa-aikaisia työpaikkoja palvelualoille. Laadukkaiden työpaikkojen syntyminen vaatii T&K&I-panostuksia yrityksiin ja yrityksissä, joiden tulisi olla nyt ensisijaisia.

Lisäksi Insinööriliitto huomauttaa, että jos työttömyysturvan määrää heikennetään huomattavasti, aiheuttaa tämä kuitenkin paineita henkilöiden riittävän toimeentulon turvaamisesta työttömille työnhakijoille perustuslain 19 §:n mukaisesti.

Tässä kohden Insinööriliitto edellyttää myös sen selvittämistä, että mikä on riittävä toimeentulon taso esimerkiksi kaksilapsiselle perheelle pääkaupunkiseudulla. Lisäksi Insinööriliitto huomauttaa, että tällaisten henkilöiden toimeentuloa huomattavasti heikentävien muutosten kohdalla tulee miettiä uudelleen myös vaatimukset esimerkiksi omistusasunnon myymisestä toimeentulon ensisijaiseksi turvaamiseksi. Tällöin etenkin asiantuntija ei esimerkiksi kykene jatkamaan osana johonkin tiettyyn paikkakuntaan liittyvää pidempää rekrytointiprosessia, jos hän joutuu myymään nimenomaan tällä paikkakunnalla sijaitsevan asuntonsa ja muuttamaan halvemman asunnon perässä toiselle paikkakunnalle.

Tällaisessa tilanteessa vaatimus omistusasunnon myymisestä toimeentulon turvaamiseksi johtaa myös kansantaloudellisesti heikompaan lopputulokseen, koska työllistyminen on yleensä isommilla paikkakunnilla helpompaa ja myös palkat suurempia, joten jo verotulojen kannalta tällainen vaatimus ei ole millään muotoa ja etenkin pidemmällä aikavälillä arvioituna järkevä.

Insinööriliitto vaatii tällaisen vaatimuksen muuttamista tilannekohtaisesti harkinnanvaraiseksi.

Insinööriliitto painottaa, että tällaisten muutosten yhteydessä tulee ottaa huomioon myös ennalta-arvaamattomat muutokset sekä erilaiset kerrannaisvaikutukset, jotka saattavat johtaa aivan toisenlaiseen lopputulokseen kuin mitä jollakin muutoksella on ensisijaisesti tarkoitettu saavutettavan. Lisäksi Insinööriliitto painottaa, että useiden samaan aikaan annettavien hallituksen esityksien yhteisvaikutuksista etuusia saaville henkilöille ja kotitalouksille tulee kyetä muodostamaan tarkka käsitys ja sellaista ei ole nyt saatavilla.

Sitä, ettei ansiopäiväraha voisi kuitenkaan olla pienempi kuin peruspäiväraha tai peruspäiväraha korotettuna työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavalla korotusosalla, Insinööriliitto kannattaa, jos muut tässä ehdotetut tulevat muutokset tulevat voimaan.

Lausuttavaa palkkatuetusta työstä ja työssäoloehdosta koskevasta ehdotuksesta?

Tällä hetkellä palkkatuetusta työstä voidaan ottaa huomioon 75 %:ia työssäoloehdossa. Nyt annetun ehdotuksen mukaan palkkatuettu työ ei kerryttäisi työssäoloehdosta jatkossa pääsääntöisesti lainkaan ja tämä tapahtuisi samalla, kun työssäoloehdosta otetaan kokonaisuudessaan nostamassa kuudesta (6) kuukaudesta 12 kuukauteen.

Insinööriliitto vastustaa tätä muutosta, sillä esityksen mukaan palkkatuetussa työssä oleva työntekijä joutuisi kärsimään tällaisen työntekijän muodon negatiivisista seuraamuksista, mutta työnantaja ei; työnantaja saisi sen sijaan itselleen jopa täysin ilmaisen määräaikaisen työntekijän. Tämän vuoksi Insinööriliitto vaatii myös näiden muutosten mahdollisesti toteutuessa sen varmistamista, ettei palkkatuetulla työllä vältellä työttömän työnhakijan palkkaamista yritykseen varsinaiseksi työntekijäksi. Insinööriliiton mukaan esitettyjen muutosten tulee vaikuttaa molempiin työsuhteen osapuoliin tasapuolisesti.

Esityksen mukaan työssäoloehdon kertymisen sijasta työllistyminen palkkatuetussa työssä olisi peruste pidentää palkansaajan työssäoloehdon tarkastelujaksoa. Tätä Insinööriliitto näiden ehdotettujen muutosten muutoin toteutuessa kannattaa.

Esityksessä ehdotetaan myös, että palkkatuettu työ voitaisiin ottaa kokonaisuudessaan huomioon täytettäessä eräitä työttömyysturvaseuraamuksia tai kerrytettäessä työmarkkinatuen odotusaikaa. Nykyisin näissä tilanteissa huomioidaan vain se osa palkkatuetusta työstä, joka kerryttää työssäoloehdosta. Tätä Insinööriliitto näiden ehdotettujen muutosten muutoin toteutuessa kannattaa.

Lausuttavaa työllistämismääräytteen ja siihen liittyvän sääntelyn kumoamisesta?

Esityksen mukaan palkansaajan työssäoloehdosta ei kerryttäisi sellainen kuntoutus-, koulutus- tai työntekomahdollisuus, joka kunnan on tällä hetkellä velvollisuus järjestää ikää koskevat ehdot täyttävälle työttömälle työnhakijalle, jonka oikeus palkansaajan työttömyyspäivärahaan on päättyneenä.

Tätä ehdotusta Insinööriliitto pitää erittäin huonona, sillä etenkin syrjäisempien paikkakuntien iäkkäämmillä työttömällä työnhakijoilla uuden työssäoloehdon kerryttäminen on ollut muussa kuin työllistämismääräytteen alaisessa työssä pääsääntöisesti liki mahdotonta.

Jos tämä esitetty muutos tulee kuitenkin voimaan, tulee erityisiä toimenpiteitä kohdentaa etenkin iäkkäämpiin työttömiin työnhakijoihin ja/tai työmarkkinoihin kokonaisuudessaan a) niiden syiden selvittämiseksi, miksi iäkkäämpien työntekijöiden työllistyminen on vaikeaa tai ainakin haasteellista ja b) miten nämä esteet voidaan poistaa ja tämän työntekijäryhmän työllistymistä edistää ja parantaa.

Se, että iäkkäämmän työntekijän uudelleentyöllistyminen on vaikeaa tai jopa hyvin vaikeaa, ei ole useinkaan tällaisen henkilön omaa syytä, vaan pikemminkin työmarkkinoiden ennakkoluulojen ja ympäröivän yhteiskunnan oletusten syy. Ne heijastuvat usein vahvastikin myös työpaikkojen hakemisprosesseihin.

Tässä Insinööriliitto nostaa esille etenkin jatkuvan oppimisen merkityksen osana tämän ongelman ratkaisua. Lisäksi jatkuva oppiminen tulee ottaa nykyistä paljon tehokkaammin osaksi työllisyyden hoitoa. Osaamiskapeikot ja muut uuden työpaikan vastaanottamista estävät haasteet on tunnistettava ajoissa ja työntekijän osaamista ja uuden oppimista on tuettava tehokkaasti ja riittävästi jo silloin, kun 55 vuotta täyttänyt henkilö on vielä työsuhteessa. Nämä tarpeet korostuvat entisestään, kun henkilöstä tulee työtön työnhakija.

Tähän liittyen Insinööriliitto esittää, että toteutetaan JOTPA:n tekoälypohjainen jatkuvan osaamisen malli, joka tunnistaa osaamisen kehittämisen tarpeita tehokkaasti. Lisäksi tulee toteuttaa jatkuvan osaamisen tilimalli, jossa sekä työntekijä, työnantaja että yhteiskunta laittavat osaamistilille 10 euroa/kk. Tämä mahdollistaa työuran aikana jopa neljästi 80 opintopisteen osaamisen täydentämisen, jos koulutuslaitoksille korvattaisiin 50 euroa /opintopiste. Yhdistelmänä nämä nostaisivat tehokkaasti työllisyyttä osaamisen ajantasaisuuden ylläpitämisen kautta. Lisäksi henkilö tulee jokaisessa tapauksessa voida itse vaikuttaa siihen lisäkoulutukseen, mitä hän tarvitsee, mutta myös jonkinlaisen ulkopuolisen asiantuntijatahon tulee aina olla mukana koulutustarpeen ja sen oikean kohdentamisen kartoittamisessa ja toteuttamisessa.

Esityksen mukaan pääsäännön estämättä alentuneesti työkykyisen työllistämiseksi solmittu palkkatuettu työ kerryttäisi esityksen mukaan kuitenkin yhä työssäoloa. Tätä Insinööriliitto kannattaa, jos muut esitetyt muutokset päätetään toteuttaa.

Lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevasta ehdotuksesta?

Insinööriliitto vastustaa sellaisia työttömyysturvaseuraamuksia lisääviä ja vahvistavia muutoksia, jotka liittyvät tässä hallituksen esityksessä ehdotettuihin muihin muutoksiin mm. palkkatukityötä ja veloitetyöllistymistä koskien. Myös esityksessä nostetaan esille, ettei esimerkiksi sitä ei ole voitu käytettävissä olevien tietojen perusteella tarkasti arvioida, kuinka monen työnhakijan kohdalla palkkatuettua työtä on otettu huomioon työttömyysturvaseuraamusten lakkaamisessa, ja Insinööriliiton näkemyksen mukaan tätä tulee ennen ehdotettuja muutoksia selvittää lisää.

Lausuttavaa ehdotuksesta, joka koskee luopumista eräistä työssäoloehdoista ja ansiopäivärahan määrä koskevista ikäsidoista poikkeuksista?

Näitä ehdotuksia Insinööriliitto pitää erittäin huonoina, sillä etenkin syrjäisempien paikkakuntien iäkkäämpien työttömien työnhakijoiden on vaikeaa saada enää uutta työpaikkaa. Ja vaikka uusi työpaikka saataisiin, on se usein huonompipalkkainen kuin aikaisempi työ. Insinööriliiton näkemyksen mukaan nämä muutokset tulevat johtamaan tällaisen henkilön kohdalla ainakin alentuneeseen eläkkeeseen ja jopa vanhuusiän köyhyyteen.

Jos tämä esitetty muutos tulee kuitenkin voimaan, tulee erityisiä toimenpiteitä kohdentaa etenkin iäkkäämpiin työttömiin työnhakijoihin ja/tai työmarkkinoihin kokonaisuudessaan a) niiden syiden selvittämiseksi, miksi iäkkäämpien työntekijöiden työllistyminen on vaikeaa tai ainakin haasteellista ja b) miten nämä esteet voidaan poistaa ja tämän työntekijäryhmän työllistymistä edistää ja parantaa.

Se, että iäkkäämmän työntekijän uudelleentyöllistyminen on vaikeaa tai jopa hyvin vaikeaa, ei useinkaan ole tällaisen henkilön omaa syytä, vaan pikemminkin työmarkkinoiden ennakkoluulojen ja ympäröivän yhteiskunnan oletusten syy. Ne heijastuvat usein vahvasti myös työpaikkojen hakemisprosesseihin.

Tässä Insinööriliitto nostaa esille etenkin jatkuvan oppimisen merkityksen osana tämän ongelman ratkaisua. Lisäksi jatkuva oppiminen tulee ottaa nykyistä paljon tehokkaammin osaksi työllisyyden hoitoa. Osaamiskapeikat ja muut uuden työpaikan vastaanottamista estävät haasteet on tunnistettava ajoissa ja työntekijän osaamista ja uuden oppimista on tuettava tehokkaasti ja riittävästi jo silloin, kun 55 vuotta täyttänyt henkilö on vielä työsuhteessa. Nämä tarpeet korostuvat entisestään, kun henkilöstä tulee työttömän työnhakija.

Tähän liittyen Insinööriliitto esittää, että toteutetaan JOTPA:n tekoälypohjainen jatkuvan osaamisen malli, joka tunnistaa osaamisen kehittämisen tarpeita tehokkaasti. Lisäksi tulee toteuttaa jatkuvan osaamisen tilimalli, jossa sekä työntekijä, työnantaja että yhteiskunta laittavat osaamistilille 10 euroa/kk. Tämä mahdollistaa työuran aikana jopa neljästi 80 opintopisteen osaamisen täydentämisen, jos koulutuslaitoksille korvattaisiin 50 euroa /opintopiste. Yhdistelmänä nämä nostaisivat tehokkaasti työllisyyttä osaamisen ajantasaisuuden ylläpitämisen kautta. Lisäksi henkilö tulee jokaisessa tapauksessa voida itse vaikuttaa siihen lisäkoulutukseen, mitä hän tarvitsee, mutta myös jonkinlaisen ulkopuolisen asiantuntijatahon tulee aina olla mukana koulutustarpeen ja sen oikean kohdentamisen kartoittamisessa ja toteuttamisessa.

Pääsääntöä estämättä alentuneesti työkykyisen työllistämiseksi solmittu palkkatuettu työ kerryttäisi esityksen mukaan kuitenkin yhä työssäoloehdoista. Tätä Insinööriliitto kannattaa, jos muut esitetyt muutokset päätetään toteuttaa.

Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?

Esityksen mukaan ansiopäivärahan alentamisen vaikutuksia kotitalouksiin on arvioitu Finanssivalvonnan maksuaineiston sekä SISU-mikrosimulaatiomallin avulla. Esitetyt arviot kuvaavat ns. staattisia vaikutuksia, eli niissä on oletettu, ettei kenenkään käyttäytyminen muuttuisi muutosten seurauksena. Ehdotetuilla muutoksilla arvioidaan olevan kuitenkin myös noin 19 000 henkilön työllisyyttä lisäävä vaikutus, minkä vuoksi staattiset arviot yliarvioivat merkittävästi vaikutuksia kohderyhmien toimeentuloon. Työllisyysvaikutusten kohdentumista eri kohderyhmiin ei kuitenkaan pystytä arvioimaan aineiston perusteella.

Näitä arvioita Insinööriliitto ei pidä uskottavina, vaan ilmaisee huolensa muutosten vaikutuksesta etenkin lapsiperheiden ja ikääntyneiden työnhakijoiden asemaan. Lisäksi Insinööriliitto pyytää kiinnittämään huomiota siihen, ettei vaikutuksia eri kohderyhmiin ole voitu aineiston pohjalta riittävästi arvioida; tätä Insinööriliitto pitää erityisen huolestuttavana.

Esityksen mukaan edellä kotitalouksiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin yhteydessä on kuvattu muutosten vaikutuksia eläkkeisiin ja sairausvakuutuslaissa tarkoitettuihin etuuksiin. Siltä osin kuin muutokset vaikuttaisivat näitä etuuksia alentavasti, ehdotukset voisivat muuttaa sitä, miten henkilöt kykenevät vastaamaan asumisen kustannuksista ja lapsen hullosta myös työttömyyden ulkopuolella. Tätä näkemykseen ja huoleen myös Insinööriliitto yhtyy.

Eryteisesti sukupuolten tasa-arvon ja muiden yhdenvertaisuusnäkökulmien kannalta voidaan arvioida, että vaikutusten kohdentumisella on ainakin osittain kytkös voimakkaasti sukupuolittuneisiin työmarkkinoihin, ammattialoihin sekä eri ikäryhmiin. Insinööriliiton arvion ja näkemyksen mukaan nämä vaikutukset tulevat olemaan pääosin negatiivisia.

Esityksen mukaan lapsiperheköyhyys koskettaa nykyisin noin 10 prosenttia lapsista. Köyhyysriskissä ovat erityisesti pienten lasten perheet, monilapsiset perheet ja yhden aikuisen kotitaloudet. Lapsiperheköyhyyden eri mittarit yhdistyvät usein vanhempien vajaatyöllisyyteen. Ansiopäivärahan porrastus vaikuttaisi poikkileikkaustilanteessa arviolta noin 20 000 kotitalouteen, jossa on lapsia. Näissä tapauksissa lapsiperheen työttömyysetuus pienenesi 20 tai 25 prosenttia suhteessa nykytilaan. Vaikka vanhempien työllisyyttä tukemalla voidaan vähentää lapsiperheköyhyyttä, ei työllisyyden nostotavoitetta tulla Insinööriliiton mukaan kuitenkaan saavuttamaan näillä ehdotetuilla ansiopäivärahamuutoksilla.

Hallitusohjelma sisältää kirjauksia muun muassa työn ja perheen yhteensovittamista tukevien palveluiden kehittämisestä siten, että lapsiperheiden vanhempien työllistymisen esteitä poistuu, matalan kynnyksen perhepalveluiden kehittämisestä, perhekeskustoimintamallin hyödyntämisestä, varhaisen tuen ja moniammatillisen lapsiperhetyön lisäämisestä sekä lastensuojelun avopalveluita painottavan palvelurakenteen edistämisestä. Näihin panostamista Insinööriliitto kannattaa ja vaatii myös näiden toimien toteuttamisen ja vaikuttavuuden valvontaa. Insinööriliiton mukaan suurin

merkitys on kuitenkin sillä rahalla, mikä lapsiperheen käyttöön kuukaudessa jää ja nämä muut toimet ovat kuitenkin toissijaisia.

Esityksen mukaan porrastuksesta koituvat vaikutukset lapsiperheiden käytettävissä oleviin tuloihin olisivat pienempiä kuin lapsettomien kotitalouksien. Lisäksi esityksessä todetaan, että etenkin yksinhuoltajilla todennäköisesti myös täydentävät etuudet sekä lapsiperhe-etuudet pehmentäisivät porrastuksen vaikutusta käytettävissä oleviin tuloihin.

Tämä koskee kuitenkin ainoastaan nykyhetkeä ja kaikki ehdotetut muutokset tulevat aiheuttamaan yllättäviä ja ennalta-arvaamattomia tilanteita, joihin ei ole voitu riittävällä tarkkuudella varautua. Tätä koskien Insinööriliitto vaatii tilanteen jatkuvaa seurantaa ja kartoittamista sekä ryhtymistä nopeisiin korjaaviin toimiin, mikäli joidenkin heikennysten yhteisvaikutus saattaa tietyn kohderyhmän kestävämmään tilanteeseen; etenkin, kun ansiopäivärahan maksamisen alennettuna arvioidaan vuositasolla koskevan noin 80 000 työtöntä työnhakijaa.

Esityksen mukaan muutosten voidaan arvioida lisäävän toimeentulotuen tarvetta ja saantia niiden työnhakijoiden kohdalla ja niissä kotitalouksissa, joihin on jo ennen ehdotettuja muutoksia maksettu perustoimeentulotukea. Muutokset voivat esityksen mukaan kuitenkin myös tuoda toimeentulotuen piiriin uusia työttömyysetuutta saavia työnhakijoita ja kotitalouksia. Tämä tarkoittaa sitä, että myös toimeentulotukea koskevia säännöksiä tulee Insinööriliiton mukaan arvioida ja tarvittaessa säätää uudestaan.

Perustuslakivaliokunta on muun muassa lausunnoissaan PeVL 47/2017 vp ja PeVL 40/2018 vp pitänyt huolestuttavana, että sääntelyn vaikutukset kohdistuvat voimakkaimmin pienituloisiin henkilöihin ja kotitalouksiin. Lausunnossaan PeVL 21/2016 vp valiokunta on katsonut asiakasmaksuja arvioidessaan, että perittävät maksut eivät saa johtaa siihen, että palvelut siirtyvät niitä tarvitsevien ulottumattomiin, tai johtaa siihen, että niitä tarvitsevat joutuvat turvautumaan perustuslain 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuun viimesijaiseen toimeentuloturvaan.

Näitä seikkoja myös Insinööriliitto tässä omalta osaltaan korostaa.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista vaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Insinööriliitto epäilee vahvasti näiden esitettyjen muutosten positiivisia vaikutuksia etenkin työpaikkojen syntymiseen ja työllistymiseen. Työmarkkinoilla on paljon sellaisia muuttujia, joihin henkilöt eivät kykene itse omilla toimillaan vaikuttamaan ja yksinomaan sillä, että rahaa on käytössä huomattavasti vähemmän kuin nyt, ei voida taata sitä, että ihmiset ns. pakon edessä hakevat aktiivisemmin työpaikkoja ja tätä kautta työllistyvät.

Asioita ja syitä pitää katsoa paljon laajemmin ja huomioida myös niitä syitä ja seuraamuksia, jotka ovat ihmisten ylipäättään toiminnan taustalla vaikuttamassa. Tällaisia seikkoja ovat (työ)hyvinvointi, luottamus itseän ja omaan osaamiseen, työmarkkinoiden arvio ja näkemys omasta osaamisesta ja sen kehittymisestä ja muut vastaavat seikat.

Tässä Insinööriliitto nostaa esille etenkin työhyvinvoinnin ja siihen panostamisen jo työsuhteen aikana, sillä työhyvinvoinnin vakavasti ottaminen ja siihen panostaminen tuo yhteiskunnalle merkittäviä säästöjä. Huomionarvoisaa on lisäksi, että mielenterveysongelmien aiheuttamat kustannukset ovat 11 miljardia vuodessa ja keskimäärin 50 työkäistä jää päivittäin työkyvyttömyyseläkkeelle. Näillä ehdotetuilla heikennyksillä ei voida parantaa näitä asioita, vaan pikemminkin vaarana on tilanteen akuutti heikentyminen. Jos nämä ehdotetut muutokset aiotaan toteuttaa, vaatii Insinööriliitto nopeita ja tehokkaista toimia etenkin työterveyslakia ja työturvallisuuslakia avaamalla ja kehittämällä.

Lausuttavaa vaikutuksista toimeenpanijoihin (ml. vaikutukset työttömyysetuuden maksajiin ja julkisen työvoimapalvelun järjestäjään)?

Tässä Insinööriliitto toteaa, että ansiopäivärahan määrien muuttaminen tulee väistämättä lisäämään työttömyysetuuksien maksajien sekä työvoimapalveluiden järjestäjien työkuormaa ja aiottujen muutosten toteutuessa riittävät resurssit tulee jokaisella näistä sektoreista erikseen varmistaa.

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset yrityksiin ja muihin työnantajiin)?

Tähän Insinööriliitolla ei ole lausuttavaa.

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

Insinööriliitto painottaa etenkin kotitalous- ja perustoimeentulo vaikutusten seuraamista. Selvityksissä ja seuraamusselvityksissä tulee painottaa etenkin lapsiperheitä ja ikääntyneitä ja ikääntyviä työntekijöitä. Lisäksi negatiivisten ja ei-tarkoitettujen havaintojen tulee johtaa pikimmiten tilannetta tehokkaasti korjaaviin toimenpiteisiin.

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

Insinööriliiton mukaan voimaantulossa tulee huomioida jo nyt työttömyysturvalla olevat henkilöt niin, etteivät nämä muutokset heikennä sitä ansiopäivärahan tasoa, joka heillä nyt jo on, vaan että tilanne jatkuu heidän kohdallaan sen mukaisesti kuin mihin heillä on ollut lainmukainen oikeus työttömyysturvapäätöstä tehtäessä.

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Tämä esityksen ja näiden ehdotusten tiimoilta Insinööriliitto nostaa esille seuraavat asiat:

Leikkausten sijasta tulee panostaa muihin ja työllisyyttä muilla keinoin nostaviin toimenpiteisiin. Ensisijaisesti Insinööriliitto painottaa sijoittamista T&K&I-toimiin, joilla voidaan luoda nimenomaan korkean tuottavuuden työpaikkoja.

Lisäksi työllistymisvapaata tulee muuttaa, että kaikilla työntekijöillä, jotka irtisanotaan, on irtisanomisaikanaan oikeus palkalliseen työllistymisvapaaseen kokopäiväisesti 14 päivän kuluttua irtisanomisesta. Tämä aktivoi työnhakijaa itseään kantamaan vastuuta omasta uudelleentyöllistymisestä nykyistä tehokkaammin ja Insinööriliiton mukaan talousvaikutuksen (säästön) arvioidaan olevan noin 300 miljoonan euron vuositasolla valtiolle/kunnille.

Otetaan käyttöön lineaarisen työssäoloehdon kertymisen malli, jossa ansiosidonnainen työttömyysturva on sidottu työuran pituuteen. Vasta voimaantullut uusi työssäoloehto on 12 kuukautta, jolla saisi tämän mallin mukaan 12 kuukautta ansiosidonnaista työttömyysturvaa. 12kk työssäolovaade on liian korkea ja se tulisi palauttaa kuuteen (6) kuukauteen, jolla saisi kuusi (6) kuukautta ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Vuoden työssäolohistorialla saisi kaksitoista (12) kuukautta ansiosidonnaista, neljän (4) vuoden työhistorialla saisi 400 päivää ansiosidonnaista ja 15 vuoden työhistorialla 500 päivää. Työttömyysjakson jälkeen seuraisi taas uusi 6 kuukauden työhistorian vaatimus ja tästä yhden (1) vuoden työn jälkeen oikeus jälleen 400 päivään ja viiden (5) vuoden jälkeen 500 päivään.

Lisäksi irtisanomisaikaa tulee muuttaa ikääntyvien työntekijöiden osalta siten, että työntekijän irtisanomisaika kasvaisi aina kahdella (2) kuukaudella siitä vuodesta lähtien, kun henkilö täyttää 50 vuotta aina 58 ikävuoteen asti. Näin irtisanomisaika kasvaisi kahdeksantoista (18) kuukauden mittaiseksi ja lisäksi tuohon tulisi laskea mukaan työehtosopimuksen mukainen aika. Tämä nostaisi kynnystä ikääntyvien työntekijöiden irtisanomiseen ja samalla työllisyyttä, koska heidän uudelleentyöllistymisensä on selkeästi vaikeampaa kuin nuorempien työttömien työnhakijoiden.

Kohdennettu kysymys TE-toimistoille ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille: Mikä on tilastotietoihin tai arvioon perustuva käsityksenne muutoksen taloudellisista ja muista vaikutuksista, jos palkkatuettu työ kerryttäisi kokonaisuudessaan työssäolovelvoitetta ja koulutusta vailla oleville nuorille asetettua seuraamusta?

-

Jauhiainen Maria
Insinööriliitto IL ry